

Suurim palgatoetus Wendrele ja Harmetile

Eelmise nädala suurimad töötukassa palgatoetuse saajad olid Wendre ja Harmet, kellele määratud toetuse kogukulu oli 629 588 ja 625 408 eurot. Kokku on töötasu hüvitist eilehommikuse seisuga määratud 12 978 ettevõtte 104 931 töötajale. **Ärileht**

Soome ametiühingud survestavad eestlasi

Soome teenindusala ja ehitajate ametiühingud nõuavad, et töötajad oleksid pärast Eestis käimist kaks nädalat kodus karantiinis, kuigi Soome valitsus

on lubanud käia nii töö kui ka poes ja apteegis. Teenindusala ametiühing tõlgendab valitsuse otsust nii, et lähikontakte tuleb vältida ka tööolles. **ERR**

Creditinfo teeb Eestist avatud andmete kompetentsikeskuse

Ettevõtte juhi sõnutsi on Eesti laenuuru elavdamiseks vaja positiivset krediidiregistrat.

Kaja Koovit
kaja.koovit@arileht.ee

Äriteabe, ettevõtete maksevõime hindamise ja turuanalüüsiga tegeleva Creditinfo juhatuse esimees, Dubais elav Stefano Stoppani pidi juba märtsi alguses käima Eesti ja teiste Balti riikide kontorites, kuid COVID-19 tõmbas plaanidele kriipsu peale.

Euroopa on nii andmekaitse kui ka avatud panganduse regulatsiooniga ettevaatlik. Ametlikult PSD2 nime kandva direktiivi mõte on anda kolmandatele osalistele – litsentseeritud firmadele – ligipääs inimese pangakonto andmetele. Seda ei tehta niisama heast peast, vaid parema teenuse pakkumiseks, ja mõistagi peab konto omanik selleks loa andma. Kolmas osaline, näiteks laenuandja, näeb siis, milline on inimese sissetulek ja millele ta saadud raha kulutab. Infot on vaja, et mõista, kas inimene suudab soovitud laenu tagasi maksta.

Positiivset registrit pole

Selle teenuse kompetentsikeskuse otsustas 25 riigis tegutsev Creditinfo asutada Eestisse. Siin toodetakse oskusteavet ja eksporditakse seda teistesse riikidesse. „Valisime Eestis, sest siin on lihtne äri ajada ja uusi firmasid asutada ning firmadele on juba olemas ökosüsteem PSD2,” põhjendab Stoppani.

Tema sõnutsi on Eesti uuenduslikkuse poolest üks arenenumaid riike, kus Creditinfo tegeleb. Ühtlasi näitab Eesti turg suundumusi, mis võivad järgmistel aastatel mujalgi ilmned. Siin on aktiivne finantstehnoloogia ettevõtete ökosüsteem ja majandus kasvab ning siinselt turult saab õppida ja uusi ideid ammutada. Stoppani tekitab imestust, et sellisest taustast hoolimata on Eesti üks väheheidetud riike, kus pole positiivset krediidiregistrat. Meil on maksehäireregister, mis tähendab,

et laenuandjad jagavad ainult negatiivseid andmeid: infot laenumaksetega hätta jäämise kohta. Positiivne register annaks inimesele võimaluse oma andmeid sinna lubada ja laenuandja saaks tema laenukohustustest selge ülevaate. „See avaldab mõju vastutus-tundlikule laenamisele,” kinnitab Stoppani. Eestis takerdub asi seaduste taha. „See on küsimus, millele Eesti peaks keskenduma, et laenuuritu parandada,” kinnitab ta.

Andmeleket ei maksa karta

Kas asi on üksnes seadustes või kardavad inimesed, et nende andmeid kasutatakse kurjasti? Varem maailmapangas töötanud Stoppani mõnab, et sealgi kulus aega, enne kui riigid seadusi muutma hakkasid. Toona, 15–20 aastat tagasi oli ettevaatlikkus mõistev, sest kogu registrite valdkond oli uus. „2020. aastal ei tohiks see enam niimoodi olla. Kogu info on internetis, sotsiaalmeedias olemas. Iga päev jagame olulisi andmeid,” tõdeb Stoppani.

Kui 20 aastat tagasi oli negatiivsed registreid 80% ja positiivsed 20%, siis nüüd on vastupidi, kinnitab Stoppani. Regulatsioon laiendab kättesaadavate andmete ringi. Ent selle väga oluline tingimus on, et see saab toimuda üksnes kokkuleppel: inimene peab olema oma andmete üle otsustades vaba. Teiselt poolt peab eksisteerima litsentseeritud kasutajate ring ehk andmete kasutajad peavad andmete turvalisuse tagamiseks vastama teatud tingimustele.

Stoppani kinnitab, et nendesuguste rahvusvaheliste firmade puhul ei peaks andmeleket kartma. „Kui mul tekib kuskil, näiteks Eestis, andmete kasutamise probleeme, siis on kindel, et mu maine on kogu maailmas hävitatud ja mitte keegi mind enam ei usaldaks,” ütleb Stoppani. Sellepärast pöörab Creditinfo andmete hoidmise ja töötlemise turvalisusele väga suurt tähelepanu ning investeerib sellesse suuri summasid.

Stoppani on positiivselt meelestatud ja usub, et ka Eesti liigub riikliku positiivse registri poole. Ta on isegi

Positiivse krediidiregistri loomise puhul korraldati 2016. aasta augustis pressikonverents. See register tööle ei hakanud.

ERAAKGATUS

Positiivset krediidiregistrat on üritatud luua varemgi

Positiivset krediidiregistrat, mis kaitseks inimest paremini lõhki laenamise ja üle jõu käivate rahaliste kohustuste võtmise eest ning laenuandjat laenukajude eest, on Eestis üritatud luua ka varem. Siis polnud see küll riiklikult reguleeritav, vaid eraalgatuslik.

Maksehäireregister

Esimene Kesk- ja Ida-Euroopa positiivne krediidiregister asutati Eestis 1993. aastal. Ent 2000. aastal otsustati see sulgeda ja luua maksehäireregister. Uuesti asutati register Krediidiinfo algatusel 2016. aasta augustis. Andmevahetust juhtis Krediidiinfo, registri asutajad olid mitu väiksemat laenufirmat ja mõni pank: LHV, Bigbank, TF Bank ja Inbank. Tööle register siiski ei hakanud.

käinud rahandusministeeriumis oma maailmapanga kogemust jagamas.

Uut registrit luuakse

Rahandusministeerium kinnitab, et teemaga tõepoolest tegeletakse. 2018. aastal tellis ministeerium uuringu füüsiliste isikute finantskohustuste andmevahetusmudelite kohta. See pidi välja selgitama, kas eraisikute laenu- ja muud finantskohustusi puudutava info kõikidele pankadele ja muudele krediidiandjatele kättesaadavaks tegemine aitab vältida ülelaenamist ja sellest tingitud probleeme. Samuti selgitas uuring välja eri mudelid, kuidas tagada sellist infot vahetades piisav kontroll, ning analüüsis, mis kujul võiks eraisikute finantskohustustega seotud infot vahetada.

Selle tulemusena hakkab ministeeriumis valmima krediidiandjate seaduse eelnõu väljatöötamise kava, mis algselt plaaniti avalikustada keva-

del. Nüüd on koroonakriisi tõttu muud kiired asjad vahele tulnud ja selle teemaga läheb ministeeriumi pressiesindaja Siiri Suutre kinnitustel veel pisut aega. „Seejärel saab konsultatsiooni käigus saadud tagasisidet arvestades otsustada, milliste konkreetsete seadusandlike muudatustega eda-

Stoppani kinnitab, et nendesuguste rahvusvaheliste firmade puhul ei peaks andmeleket kartma.

si minnakse,” selgitab Suutre. Swedbanki erakliendi panganduse juht Tarmo Ulla tõdeb, et pangaliidu, sealhulgas Swedbanki esindajad on kaasatud riiklikult reguleeritava registri eelnõu koostamisse. Ulla sõnutsi on sellist registrit vaja. „Ilma registri tegevust puudutava riikliku regulatsioonita ei ole piisavalt tagatud sel-

les sisalduvate andmete kaitse ning järelevalve osapoolte, st krediidiandjate ja registripidaja tegevuse üle,” märgib Ulla.

Laenumaksete piirmäär

LHV kommunikatsioonijuht Priit Rum lausub, et ideaalis võimaldaks positiivne krediidiregister liikuda selles suunas, et klientidele pakutavad intressimäärad oleneksid rohkem nende maksevõimest ja seniste laenukohustuste täitmisest.

Swedbanki hinnangul ei pruugi vastutustundliku laenamise nõuete tõhusamaks täitmiseks piisata üksnes turuosalistel vahel positiivse krediidiinfo jagamisest. Ulla arvates oleks mõistlik kehtestada ka tarbijakrediidi laenumaksete piirmäär, nagu Eesti Pank on kehtestanud eluasemelaenule. „Laenumaksete piirmäär siseseadmeline hõlbustaks laenuandjal vastutustundliku laenamise põhimõtet järgida ja lihtsustaks ka järelevalveasutustel nõuete täitmist kontrollida.”